

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМФАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ

БАҲОСИ 2 СЎМ

ШОШИЛИНГ, ОБУНА БЎЛИНГ!

Бир қанча миллиардли ер юзиди бир қанча милён воқеалар ҳар кун, ҳар соат содир бўлаётир. Ҳар кун милён янгилик, милён ўзгариш юз бераётир. Ҳаммаси шиддат билан кечмоқда.

Дунёда бир-бири билан бирон-бир тарзда боғланмаган воқеанинг, янгиликнинг, одамнинг ўзи йўқ. Гарчи, ўртада чегара чизиқлари бўлса-да диллар ҳудуд билмасдир. Дейлик, дунёнинг бирон-бир бурчагида ҳақ, адолат қарор топди. Мўъжиза шоҳ асар дунёга келди. Ёки олижаноб жаноб вафодор, хушбўй хонимни бор-бўйи билан севди, дийдори йўлида бор-йўғини тикди. Кейин нима бўлди? Сиз бундан вақтида хабар топишингиз керак.

Нима қилиш керак? Газит ўқиш керак. Хусусан, «Оила ва жамият»ни ўқиш керак. Сафар қардан — қаҳон дидан, дейишади қардош тожик биродарларимиз. Кўп юрган — кўп билади, дейишади ўзимизда ҳам. Турмушда, иқир-чикирдан, тирикчиликдан ортмадингизми, ё қўл калталик қилдим, ишқилиб, дунёга сафарга чиқолмадингиз. Мўъжизаю ғаройиботларни ўз кўзингиз билан кўрмадингиз. Хафа бўлманг, пайти келади. Ҳозирча, «Оила ва жамият»ни ўқий турунг. Кошиқ ҳам навбати билан, қолаверса от кечмаган жойни той кечади.

Ёки ўзимиздаги комил инсонлар, машҳур кишилар билан ҳам учрашолмайсиз. Сира иложи йўқ, узоқдасиз. Қуйинманг — «Оила ва жамият»ни ўқинг.

Бахтлисиз. Ота-она бўлиш арафасидасиз. Бироқ тажрибангиз кам. Нима бўларкин? Яхши бўлади. Маслаҳатимиздан фойдаланинг.

Бўладиган — дўнг пешона ёки ойюз фарзанднинг отаси (онаси) бўлдингиз. Шарқона адаб беришни, тарбия усулини билсиз ҳам дейлик. Шундай бўлса ҳам зарар қилмайди. Боболаримиз ёзиб қолдирган сабоқ дарсни газитимизда ўқиб фойдаланинг.

Турмуш минг хил майда-чуйдалардан иборат. Оддий деворга мих қоқишдан тортиб, оддий сутни ичингача осонмас. Шундай пайтлар маслаҳатимиз асқотиши аниқ.

Ниҳоят, кечикиб бўлса-да оила қурмоқчисиз. Газитимизга тортинмай мурожаат қилинг, табриклаймиз, оила муборак! Дарвоқе, Сиз ҳам ёр-биродарларни газитимиз орқали табриклашингиз мумкин. Икки энлик хатингиз кифоя.

Ёки уй сотмоқчисиз (сотиб олмақчи, алмаштирмақчисиз). Эълонлар бўлишимизга мурожаат қилинг. Хизматингиздамыз.

Хуллас, дунёдан, воқеалардан, янгиликлардан беҳабар қолмай, етти кунда етмиш хил хабарни билай, маърифатга ошно бўлай десангиз «Оила ва жамият»га ўз вақтида обуна бўлинг.

Унутманг, кейин афсусланманг.

ОБУНА БОШЛАНДИ.

ОБУНА БАҲОСИ: БИР ИЛГА — 156 СЎМ, ОЛТИ ОЙГА — 78 СЎМ, УЧ ОЙГА — 39 СЎМ. ИНДЕКСИМИЗ — 64654.

КЕЙИНГИ

СОНЛАРДА:

ИБРОҲИМ ҒОФУР:

АДОЛАТНИНГ

ҚИЁФАСИ

ПАҲЛАВОН СОДИҚ:

ЯНГИ АМАЗОНҚА

БУГУНГИ СОНДА:

ЭРҚИН ВОҲИДОВНИНГ

РАФИҚАСИ

БИЛАН СУҲБАТ

УРОЛБОЙ:

ҚУЧАНИНГ ОВҚАТИ

ЕТТИ КУН

НЕГА!

Тошкент туманидаги Тажриба ва таъмирлаш механика корхонаси тумандаги «Гунафша» номли болалар боғчасининг 19 нафар битирувчисига портфел совға қилган эди... болалар қолиб ота-оналар хурсанд бўлиб кетди.

ОДДИЙ ҲОЛ

Ургутнинг Ғус қишлоғи аҳолиси ўз маблагҳи ҳисобига тўртта масжид қурди. Шукур, бундай хабарларни эшитганда ҳайратланмайдиган замонларга ҳам етиб келдик, деб хабар қилади муҳлисимиз Рўзбой.

НИҲОЯТ

Тошкентнинг Шайхонтохур туманида ёш келин-куёв Иброҳимжон ва Мавлудахонларнинг никоҳ тўйлари ичкиликсиз ўтди. Тўйда Мовароуннаҳр мусулмонлари диний ҳайъати вакили ҳам меҳмон бўлдилар. Ва ичкиликсиз тўйнинг хосияти, ичкиликли тўйнинг касофати ҳусусида муҳтасар сўзлади.

Тўйдан барча инсонларнинг дили равшан тортиб қайтди. Ҳарқалай, ошкор-пинҳон нолинганлар бўлмади, деб хабар беради отахон муҳлисимиз Абдуфаттоҳ ҳожи Набихўжа ўғли.

ИМПОРТ КЕЛИН

Япон қишлоқларида келин етишмаяпти. Улар Филиппин, Тайван, Шри-Ланка мамлакатларидан экспорт қилинмоқда. Қиз қаҳатчилигининг сабаби 1964 йилги Токио олимпиадаси экан. Ушанда япон қишлоқ қизлари Олимпия шаҳрини қуришга келиб, ўша ерда қолиб кетишган.

Дарвоқе, Ўзбекистон 2000 йилги олимпиада ўйинларини ўтказишга даъвогар мамлакатлардан. Ният амалга ошса, ўзбек йигитларига қийин. Ахир жўн келин олиш қаёқда-ю, импорт келин олиш қаёқда.

ҚАРОЧИ... НАРҒИ УММОН

Бугун Покистонда Ўзбекистон Президентининг ушбу давлат раҳбарлари билан учрашувлари бошланади. Унда Термиздан Қарочигача 2,5 минг километрли тош йўл қуриш ҳусусида ҳам келишиш кутилмоқда. Худо хоҳласа, қайдасан Владивосток, қайдасан Болтиқ, деб сарсон бўлишлар барҳам топиб, энг қисқа йўлдан уммонга чиқадиغان кунлар яқин.

ЯПОНЛАР ЎЗБЕКЧА ГАПИРАДИ

Японияда СНГ мамлакатлари тилини ўрганадиган мутахассислар тайёрлана бошланди. Жумладан, ўзбек тилини ҳам.

Ўзбекча гапиришни истаётганлар кўп, домла мутахассислар эса ҳозирча муаммо. [ЯС]

ҲУСАЙН БОЙҚАРО ТОШКЕНТДА

Қўйлиқни оралаб юриб, Лихачев кўчасида пайдо бўлди. Лихачев кўчани шохга бўшатиб берди.

ҲОДИСА

Суратчи: В. ЗОТКИН

ИЛОНГА БОШҚОРОНҒУ БЎЛГАН КЕЛИН

Нима бўлганда ҳам ҳали бунақаси ҳаётда бўлмаган, деб ўйлайман.

Янгамнинг бир дугонаси ҳомиладорлик вақтида илонга (!) бошқоронғу бўлиб қолибди. Кечалари уйғониб, не-не илинжда ҳовлисидаги тоқзорни, деворларнинг тагини титкилайверар экан. Бунини ҳатто эри ҳам билмас экан.

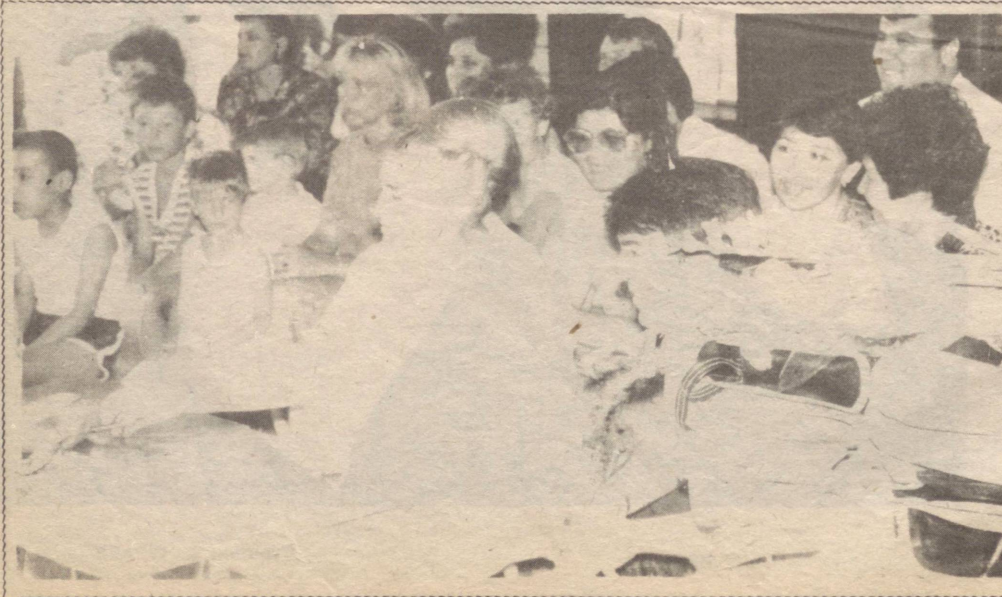
Шу зайдда бир неча ҳафта ўтибди. Иттифоқо, бир кунни қайнонаси ярим тунда уйғониб қолибди. Қараса, келинни деворларнинг тагини титки-

лаб: «Илонжон, қаердасан, чиқақол, чиқақол!» деб юрганмиш. Кўпни кўрган қайнона, эртаси кунни маҳалла отин-ойисига маслаҳат солибди. Отинойи ўйлаб-ўйлаб чорасини топибди: ингичкароқ ичкада хасип пишириб, сову-гач қопдаги унинг ичига солиб, ғаллаҳонани қоронғу-роқ қилиб қўйишни маслаҳат берибди. Қайнона айтилганларни бажариб, сўнг хамир қориш мақсадида келинга ун келтиришни буюрибди. Келин ун олаётди, қўли совуқ

нарсаларга тегиб кетибди. Фикри-ўйи илонда бўлган келин хасипни илон гумон қилиб, шоша-пиша олибди-ю, ундан ғарчиллатиб бир-икки тиш-лам ебди...

Келинчақ омон-эсон енгил бўлиб олгач, илондан ҳам, хасипдан ҳам буткул кўнгли қолиб кетибди...

Сурайё ЗОЙИРОВА
Навойи вилояти

Юнусобод туманида жойлашган кар-соқов болалар боғчаси бошлиғи Галина опанинг айтишича, кўпчилик ота-оналар болаларининг кар-соқов ёки дудуқчилигини атрофдагилардан яширишга ҳаракат қилишадди. «Бунини ҳаётда кўп кўрганман,—дейди у куйиниб.—Бизнинг даргоҳимиз худди ана шундай болалар учун. Бизда тажрибали сурдо таржимон тарбиячилар ишлайдилар». Яна бир томони, шу пайтгача бу ерга келган барча болалар фақат русча ўқитилган, тарбияланган. Энди боғча раҳбариятининг ўзи ўзбекча дастур тузаяпти. Сентябрдан ўзбек гуруҳи ҳам иш бошлайди. Бу ишда ёш педагог Зулфия Исмолова бош-қош. Болалар ҳафтасига беш кун шу ерда тарбия оладилар. Шанба, яшанба кунлари ота-оналарининг бағрида бўладилар.

Яқинда болалар боғчаси 21 нафар тарбияланувчисини махсус мактабларга кузатди. Кузатув байрамини «СЕВИЖ» тижорат жамияти моддий жиҳатдан таъминлади. Битирувчи болаларга мактаб учун зарур жиҳозлар совға қилди, шунингдек, меҳрибон тарбиячиларга минг сўм миқдорида мукофот улашди. Уни «СЕВИЖ» номидан Бахтиёр Эгамбердиев топширди.

Суратда: кузатув байрамидан бир кўриниш.

Наманган шаҳрида 26 апрел куни шу мавзуда республика семинари бўлиб ўтди

I
Наманганнинг таърифи етти икклима кетган. Унинг халқи эса ўзининг гўзал феъл-атвори билан ҳамиша кўпчиликни мафтун этиб келган. Наманганликлар азали меҳмондўст, ширинсухан, меҳрибон ва андишали бўлганлар. Том маънодаги Шарқона одоб ва ахлоқ Наманган халқига хосдир. Биз сизга ҳикоя қилмоқчи бўлган тадбирнинг моҳияти ҳам бу халқнинг қалби печогли дилбар эканлигидан далолатдир.

Апрель ойининг йигирма олтинчи куни Наманган шаҳрида кўпчиликнинг қалбини меҳру мурувватга йўтирган ажойиб анжуман бўлиб ўтди. Уни Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармаси Наманган вилояти бўлими ташаббуси билан Наманган вилояти ҳокимияти, халқ демократик партияси вилоят кенгаши ҳамкорликда уюштиришди. «Менинг уйим — чирогим менинг» деб номланган Республика семинарига Ватанимизнинг барча вилоятларидан вакиллар таширф бўуришди. Халқ демократик партияси вилоят кенгаши мажлислар залига Республика Болалар жамғармаси раҳбарлари ва ходимлари, вилоят ҳамда туманларнинг ҳокимиятлари, халқ таълими, соғлиқни сақлаш, «Соғлом авлод учун» жамғармаси, партия ташкилоты вакиллари, шунингдек, ҳолий ташкилотларнинг раҳбарлари йиғилишди.

2
Етимлик нима эканлигини кўпчилик билса керак. Ота-онасидан эрта жудо бўлган норасида гўдаклар етимликни жисман ҳис этсалар-да, уни қалбдан тан олмайдилар. Уларнинг мурғак қалблари кимнингдир меҳрибонлиқ, ғамхўрлик қилишнинг интизорлик билан кутади, улар одамларнинг кўзларига нажот истаб боқадилар.

Она Шарқимизда азал-азалдан етимхоналар бўлмаган, ота-онасидан барвақт жудо бўлган болаларни қариндошлари, қўни-қўшнилари тарбия қилган. Ҳатто етмиш йилдан зиёдрок давом этган маънавий ва моддий асорат, тўғрироғи, биз учун бегона турмуш тарзини сунъий жорий этиш даврида ҳам халқимиз етимхоналари қариялар уйлари унга сингдирилмади, уларга ўрғанолмади. Бу биз хоҳлаймизми-йўқми, азиз миллатимизнинг улуг қалбидан, дилбар маънавияти ва таърифсиз андишалигидан далолат беради. Қимматли баландпарвоз туюлса ҳам айтишни жоиз топдик-ки, илло бизлар халқимизнинг бу буюк фазилати билан ҳар қанча фахрлансак оз.

Бир пайтлар фарзандлари Ўрусияга кетиб, елғиз қолган фарғоналик онахон билан суҳбатлашиб қолгандик. У кўзларидан еш сизиб, шундай деганди: — Сизнинг халқингиз ҳеч қачон хор бўлмайди, чунки сизлар ота-онангизни асло мушкул аҳволда ташлаб кетмайсизлар. Мен сизларни шунинг учун ҳам яхши кураман!.. — Бу ўзга миллат вақилининг эътирофи.

Биз онахонга далда бериш учун

халқимиз ҳатто ўзгаларнинг ота-онасини ҳам ёмон аҳволда ташлаб қўймаслигини айтгандик. Зеро ота-онасини ва ҳатто мусофирларни чорасиз қўймайдиган халқ болаларини ҳам ҳеч қачон қўчада қолдирилмади.

Энди масаланинг иккинчи томони бор: ўша сунъий тикиштириш даврида етим қолган ўзга миллат болалари билан бирга ўзбекларнинг фарзандлари ҳам баъзан етимхоналарга топширилди. Лекин етимхоналарда ўсган бу болаларнинг кўпчилиги маънан қашшоқ, жиноят қўчаларига осонгина кириб кетаверадиган ва ҳатто бундайин ишларга малакали бўлиб етишишарди. Натижада еш авлод орасида маънавий носоғлом гуруҳлар қўпая бошлади. Аслида ҳам ўзбекона нурли оила бағрига не етсин. Оила болаларнинг қалбига том маънодаги инсоний меҳрни сингдириши айни ҳақиқат эмасми!..

Инсон руҳиятининг, тарбиясининг биз юқорида эслатган нозик жўхталарини Болалар жамғармасининг Наманган

Биз билан суҳбатда Болалар жамғармаси вилоят бўлими катта мутахассиси Воҳиджон Мамажонов, уй хизмати инспекторлари Фазлиддин Мадаминов,

Муҳаммаджон Мадаминовлар ҳам қилаётган ишларнинг нечоғли савобли эканлиги тўғрисида тўлқинланиб гапирдилар. Оиладаги тарбиянинг афзалликлари борасида ўз тажрибаларига суяниб фикр билдирдилар.

Семинарни Наманган вилояти ҳокимининг ўринбосари Дилшоҳдон Дадажонов очди. У вилоятда бу борада қилинётган ишлар тўғрисида тўхталди. Шундан сўнг сўз Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармаси раисаси И. Юсуповага берилди. У киши ҳукуматимизнинг етим болаларга қилаётган ғамхўрликлари, бу ишда Болалар жамғармаси кўмакдош бўлаётгани ҳақида гапириб, жумладан шундай деди:

— Аслида ҳам бу ташаббус наманганликлардан чиқиси керак эди. Чунки Наманган халқи жуда бағри кенг,

Семинар қатнашчилари куннинг иккинчи ярмида Наманганнинг маданий масканларини тамоша қилдилар. Тўкин дастурхон устида суҳбатларини давом эттирдилар. Улар Болалар жамғармасига астойдил кўмак бериб келаётган ва меҳмонларга дастурхон езган Наманган абри шойи тўқималар ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоасига ҳамда унинг раҳбари Ҳакимжон Халиловга миннатдорчилик билдирдилар. Биз ҳам Ҳакимжон акадек етим-есирларнинг бошини силовчи серҳиммат кишиларнинг кўпайишини Оллоҳдан тилаб қоламиз. Илло Ватанимизнинг эртанги кунини бу кунги болалар яратишади. «Нима эксанг — шунинг урасан» — дейдилар-ку ахир!.. Меҳр эса кўзда, бунақа меҳр-мурувват улашувчи анжуманлар тез-тез бўлиб туриши керак. Бу фикрни кўпчилик семинар қатнашчилари эътироф этиб қайтдилар.

Наби ЖАЛОЛИДДИН

МЕНИНГ УЙИМ - ЧИРОГИМ МЕНИНГ

вилоят бўлими ходимлари ўз вақтида илғаб етишди. Бўлим раиси, болажон аёл Наталья Александровна Рязанцева бошлиқ гуруҳ кишилари «Етим ва ота-она қаровисиз қолган болалар учун уй хизматини ташкил этиш тўғрисида»ги дастур лойиҳасини ишлаб чиқишди. Уни «Менинг уйим — чирогим менинг» дея номлашди. Дастурни тайёрлашда Наманган Давлат дорилфунуни профессори, педагогика фанлари доктори А. К. Минавваров ва у киши бошлиқ қилаётган кафедра олимларининг хизматлари катта бўлди. Бу фидойи кишилар бир неча ўнлаб хонадонларга худди мана шу дастур юзасидан тажрибалар ўтказишди. Етим қолган болаларни ўз уйларида еки яқин қариндошлариникида, маҳаллаларнинг иштирокида тарбиялашнинг афзалликларини кузатишди. 7-10 хонадонга биттадан маош олиб ишловчи уй хизмати инспекторларини бириктириб қўйишди. Улар-ҳомий ташкилотларнинг хизматлари билан етимларнинг еб-ичишларидан хабардор бўлиб туришди. Натижа эса ёмон бўлмади, кўпчиликка ибрат қилса ариғулик тажрибалар вужудга келди.

— Мен болажон ўзбек халқининг бу тажрибамизни қўллаб-қувватлашига ишонардим, — деди хаяжонланиб Наталья Александровна, — ўйлаганимдан ҳам зиёда бўлиб чиқди. Маҳаллаларнинг фаоллари, шаҳримиздаги қўллаб-қўрғонлар бизга кўмак беришмоқда.

меҳрибон ва оқибатли халқ. Наталья Александровна бошлиқ кишиларнинг бу ташаббусини кўпчиликка ибрат қилса арзийди ва албатта шундай бўлиши керак ҳам.

Инкилоб опа Юсупова ўз сўзини яқунлаб, айрим ҳомий ташкилотларнинг раҳбарларига Болалар жамғармасининг «Фахрий ерликларини топишди. Ота-онаси вафот этган тўрт набирасини елғиз ўзи боқиб, тарбиялаётган Абдуғаффор ота Кодиров ва етим укаларини тарбия қилаётган еш йигит Илҳомжон Деҳқоновларга қимматбаҳо гиламлар топишди.

Семинар музокаралари узқ давом этди. Музокарада сўзга чиққан барча кишилар наманганликларнинг бу ташаббусини қўллаб-қувватладилар. Шу ернинг ўзиде айрим қорхоналарнинг раҳбарлари ҳамда баъзи фуқаролар Болалар жамғармаси ҳисобига миллиёнлаб пул ўтказганликларини маълум қилдилар.

Биз Болалар жамғармаси Андижон вилояти бўлимининг раиси Мадаминжон Сойипов билан шу хусусда суҳбатлашдик. — Ҳа, наманганликларга ҳавас қилса арзийди, — дея эътироф этди М. Сойипов. — Қанийда ҳамма жойларда шунақа фидойи кишилар, олийҳиммат ҳомийлар кўпроқ бўлса... Турган гап — бу ташаббусни барча вилоятларда жорий этиш керак. Эҳтимол марказий кенгаш ҳам тузилса соз бўлармиди, ишни яхшироқ юргизиш учун дейман-да...

Е Хўжамбердиев сурати.

қолгандай, назаримда. Бироқ, фикримча турмуш ўртоғини «сен»лаб гапирган мақсадга мувофиқдай. Бундай муомалада самимийлик, тўғри сўзлик бўлади. Эр хотинини «сиз»лаб гапирса-да, қалбда илиқлик, самимийлик, мухаббат бўлмаса, бундай «маданият»дан нима наф? Эр хотинини «сен»лаб сўзласин-у, ҳурмат қилсин, оилага садоқатли бўлсин. Ҳўрмат-этибор самимий мулоқотдан, бир-бирини тўғри тушунишдан, ишончдан тугилади.

Бу сатрлар билан ҳар бир эркак хотинини «сен»лаб гапириши шарт деган хулосага келиш ниятим йўқ. Ойладаги ўзаро муомалани эр-хотин ўзлари белгилашга тўла ҳаққидирлар. Мен фақат ўз нуқтаи назаримни билдирдим, ҳолос.

Абдураззоқ БУРЛИЕВ,
Сирдарё тумани

ЖУРТИ ХУМОЛИНГИЗНИ СИЗЛАЙСИЗМИ?

Йўлим тушиб, Бахт шаҳридаги қорхоналарнинг, бирини ижодий сафарда бўлдим. Раҳбарлар Аҳмаджон деган йигитни жамоада илгор ишчи, ешлар ўртасида одоб-ахлоқи билан намуна бўлаётган ходим сифатида тилга олишди. У билан танишдим, суҳбатлашдим. Ён дафтарим битиклар билан тўлди. Суҳбат сўнггида Аҳмаджон:

— Меҳмон, уйга ўтамиз. Баҳонада бир пиёла чой ичиб кетинг, — дея таклиф қилди. Бажонидил рози бўлдим.

Уй қорхонадан унча узқ эмас экан. Бизни либоси ўзига ярашган, ешгина жувон қаршилади. Аҳмаджон билан Дилнозахонларнинг тўйлари яқиндагина бўлган экан. Дилнозахон чойнак, сочиқ олиб чиқди, қўл ювдирди. Уй бекасининг шарқона лутфидан, одобидан мамнун бўлдим.

Мўъжазгина хонага кириб, кўрпачага жойлашдик. Дастурхон ейилиб, стол устига у-бу нарсас келтирилди. Дастурхонда ҳамма нарсас ўз жойида, ўз меъериде. Уша кун Аҳмаджонларникида

узқ ўтирдик, қаққақлашдик. Ойладаги ўзаро тотувлик, самимийликдан мамнун бўлдим. Шу билан бирга бир нарсасга эътибор бердим: «эр-хотин бир-бирини «сиз»лаб гаплашишар экан. Ўйлаб қолдим: «эрнинг хотинини ҳурматлаш, қадрлаш «сиз»лашга борлиқми? «Сен» деб гапириб ҳам ҳурматлаш мумкин эмасми?

Аксариат шаҳар жойларда бўлганимда оилада эрлар хотинларини «сиз»лашнинг кузатганман. Ҳуе шаҳарларда бу «мода»га айланиб

«Оила ва жамият» 17 (140)

ПУҚМАИ ХАЛОЛ ВА ТУЖЖОРЛИК

Аллоҳ таоло Куръони Каримда ҳалол ва ҳаромга оид 500 та оят нозил қилган. Ҳадиси Қудсий ва ҳадиси Шарифларда ҳам бу ҳусусда қанчадан-қанча хитоб ва пандунасихатлар келтирилади. Мусулмонларга ўз шахсий ҳаётида ва кишилараро муносабат-муомалат асносида албатта адо этиш буюрилган ҳамда таъқиқлаб қайтарилган ҳалол билан ҳаром меъёри (бу меъёр ҳар бир мусулмон учун ҳам амалий ҳулк-атвор намунаси, ҳам амал дастури, ҳам ўзи ва ўзгалар ҳулк-автори, қилиғини ахлоқан баҳолаш меъёри тарзида фаолият кўрсатини мумкин) шариатда янада муфассаллаштирилган. Аини меъёрлар негизда юзага чиқадиган амаллар фарз, вожиб, суннат, мустаҳаб, муҳоф, ҳаром, макруҳ, мустикаҳ сингаги гуруҳларга ажратилади, уларнинг умумий миқдори 900 тадан зиёддир.

Исломот татлимотиининг бу амалларида асосан ҳақиқий дин ҳамда инсон ақли, жони, насли, моли муҳофаза қилинади. Масалан, Пайгамбаримиз (С. А. В.)нинг Ҳадиси шариатларида: «Мусулмонга мусулмоннинг уч нарсаси ҳаром: иззати, қони, моли», — дея марҳамат қилинади. «Ҳар бир подшоҳнинг, — дейилади яна унда — ўз чегараси бордир. Аллоҳнинг ердаги чегараси унинг ҳаром қилган нарсаларидир». Бирок бу чегара фақат икки ҳолатдагина вақтинча бузилиши мумкин. Биринчиси ҳозир табиб тавсияси билан мусулмон киши баъзи ҳаром қилинган нарсалардан дори учун тановул қилиши мумкин. Иккинчиси эса очлик, дармонсизлик туфайли ўлим хавфи тутилганда ноилождан ўз ҳаётини сақлаб қолишга етгулик миқдорда ўзга озиқ бўлмаган тақдирдагина ҳаром нарсалардан ейишга изн берилади. Дарёдан фориг бўлагч ва ўлиш хавфи ўтган, мўмин кишига мазкур нарсаларни тановул қилиш яна ҳаром бўлиб қолаверади.

Ҳозирги кунда талай мусулмонлар таот-ибодатни вақтида адо этадилару аммо халқумларидан ўтаётган ва ошқозонларига тушаётган лўқманинг ҳалол еки ҳаромлигига эътибор бермайдилар. Ваҳоланки, ҳаром лўқма таот-ибодатни зое кетказиши. Бу тоифа мусулмлар Расули Акрам (С. А. В.)нинг:

«Ибодат ўн хисса, тўққизи ҳалол ризқ излашдир», — дея марҳамат қилганларидан беҳабар кўринадилар.

Мамлакатимизда бозор муносабатларини қарор топтириш ниятида иш билармонликка, тадбиркорликка, жумладан тижоратга кенг йўл очилди. Мақсад аён: ҳўжалигимизнинг барча тармоқларида рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш билан жаҳон бозоридан тегишли ўрин ола билиш ва хориж билан ҳар томонлама алоқаларни, жумладан савдо-сотик алоқаларини ривожлантириш, бозорни харидоргир молларга тўйинтириш, қисқаси, халқимизнинг маданий ва фаровон турмуш кечира бошлашига эришиш. Қўриниб турибдики, бунда мамлакат ва халқ манфаатлари биринчи ўринда.

Таассуфлар бўлсинки, маълум сабабларга кўра, кишиларимизнинг катта бир қисми тадбиркорлик ва иш-билармонликни елгиз олибсотарлик, чайковчилик деб фаҳмлаб, қай йўл билан бўлса бўлсин, шахсан жарақ-жарақ пул топишга, шахсий мол-дунё тўплашга, шоҳона қошоналар бунёд этишга енг шимариб киришиб кетдилар. Ваҳоланки, тижоратчилик, савдогарчилик жуда қадимий касблардан. Тарихнинг кўҳна қатламларини титқилаб ўтирмай, бевосита исломнинг майдонга келиш даври ахлоқини олиб кўрайлик. Чунончи, Пайгамбаримиз (С. А. В.) ўзларига пайгамбарлик ваҳийси тушқунга қадар — 40 ешга киргунларигача, ҳулафои рошидийнлардан Ҳазрати Абу Бакр Сиддик, Ҳазрати Умар Форук, Ҳазрати Усмон Зуннурайнлар (Аллоҳ рози бўлсин бу зотлардан) халифалик масканига мингунларича тижорат билан шуғулланганлар. Улар ўзларининг савдогарлик, тижоратчилик фаолиятларида асрлар синовидан ўтиб таркиб топган бутун бир қонун-қоидалар тизимига риоя қилиб иш юритганлар. Ҳар бир мўмин тужжор, савдогар ўзининг хайрбахш фаолиятида ана шу қонун-қоидаларга риоя қилиб тақдирдагина унинг топгани она сўтидақ ҳалол бўлади. Савдо-сотика, тижоратда кўзбўямачилик қилиш, харидорларни турли йўллар билан

алдаш, уларнинг ҳаққига хиенат этиш, эҳтикор қилиш, яъни турли йўсинда нарх-навоми сунтий равишда кўтаришга интилиш «бугдой кўрсатиб, арпа сотиш» каби бадкирдикорлар Аллоҳ таоло олдида гуноҳи азим ва мусулмончилик талабларига тамомла зид ҳисобланади. Масалан, мусулмончиликда исталган нархни тегишли баҳосидан икки баравар қимматга сотиш, шаҳарга келтирилаётган молни кейинчалик қимматга пуллаш учун йўл устида сотиб олиш, харидорни чўв тушириш учун мол баҳосини аслидан баланд кўтариб айтиш каби йўллар билан топилган мол-дунёю пул-ақча ҳаром ҳисобланади.

Ўткинчи, елгон дунё бозорига қизиқиб кетиб, охират бозорини барбод этаётган

кимсалар ўзларининг ҳаром-хариш йўл билан топган бойликларини хаспўслаш учун эл-юрт, халққа эҳсону хайриялар улашиб, катта-катта маъракалар ўтказиб, ном чиқариш пайда бўладилар кўпинча. Улар билмайдиларки, ҳаромдан келганини садақа қилган еки уни Аллоҳ йўлида харжлаган кимса кийим-бошини нажас билан тозалашга уринган аҳмоққа ўхшайди. Хуллас, номашру (гайришаърий, гайриқонуний, гайриахлоқий) йўл билан топилган мол-дунё учун мабодо бу дунёда бўлмаса, охиратда муқаррар тарзда жавоб берилади, дўзах азобларига дучор қилинади. Чунончи, Ҳадиси Қудсийда Тангри таоло бандаларини қуйидагича огохлантиради: «Эй одам фарзанди, агар сента бойлик келаетганини сезсанг, билгилки, азоб-уқубат ва жазоси нақд гуноҳ келаетир». «Бойликнинг энг яхшиси, — дея марҳамат қиладилар Сарвари олам Мухаммад Мустафо (С. А. В.) — дил тўқлиги (бетамалиги)дир. Доноликнинг боши Аллоҳдан кўркувдир. Бойлик дўзах ўтидан иборат баданга тайёрланаеган дазмолдир».

Содиқ АЛИМОВ,
Тошкент

Содиқ МАҲКАМОВ сурати

Азиз газетхон дўстим!

Авалло яхши ният билан ушбу сатрларни ўқий бошлаганимиз учун Сизга минг раҳмат! Чунки ўқиб ҳам тинглашнинг бир кўриниши бўлиб, киши бу меҳнат орқали кўп улуг зотлар суҳбатидан баҳраманд бўлади. Зеро, тинглаш ҳам кишидан сабр-қаноатни, чидам-бардошни талаб этади: «Бир қуни қадимий юнон файласуфи Арастуниинг олдида жуда ҳам серпап еш йигит келиб, унга нотқидик санъатини ўргатишни илтимос қилибди. У дабдабали сўзларни изҳор этганидан сўнг Арастудан ўқиб учун қанча ҳақ тўлашни сўрабди:

— Сендан бошқаларга қараганда икки баробар кўпроқ ҳақ олинади, — қовоғини солиб жавоб берибди файласуф.
— Нима учун? — хайрон бўлибди йигит.
— Чунки сен билан икки баробар ишлашга тўғри келади: сента сўзлашни ўргатишдан аввал жам туришни ўргатишим лозим...»

Ҳа, эшитиш қобилияти туфайлигина инсонда тил, нутқ пайдо бўлади — қулоридан кирган товуш, сўз, гап ва иборалар оғиздан чиқади. Шунинг учун ҳам доғийманд халқимиз «Сув онаси — булоқ, сўз онаси — қулоқ» деб бежиз айтмаган ва боалар қулоғига айтадиган гапни онанда нишона пайдо бўлган чордаққо бошлаш лозимлигини уқтирган. Шунинг учун қадимдан ҳомилдор аёлларга завқли қўшқилар, рамзлик, тасвирдан сўзлардан ташкил топган латифалар, ҳикमतлар айтилган, она табиятига, рухий ҳолатига қараб хатти-ҳаракат қилинган.

«Оила ва жамият» ҳафтаномасининг 1992 йил май ойида (21-сон 1-саҳифа) «Ларисанинг мулло ўғли» сарлавҳали суратли мақола эълон қилинди. Унда мосқаллик Лариса исми рус қизи Абдуҳабборхон деган қашқадарелик йигитга турмушга чиқишидан олдин бутун қонуниятлари ила ислом динини қабул қилганини, намоз ўқиб, рўза тутишлиги, энг муҳими, оилада дунёга келган тўнғич ўғиллари — Темирхонга алла эмас, келин-куев навабта-наваб Қуръон ўқиб ухлатганлари ҳақида батафсил маълумот берилган. Натижада Темирхоннинг биринчи айтган сўзи «она» эмас, «Аллоҳ» бўлган ва бола саккизи ойлигиди: «Ла иллаҳа иллоллоҳ» деган. Умуман, бошқа боаларга нисбатан тили эрта чиққан. Бир ешга тўлганда эса «Қалимаи тойиба» билан, «Қалимаи шаҳодат»ни тўқик айтган. Бир ярим ешда «Ихлос» сурасини ед билган ва икки ярим ешга етганида эса ўн учта кичик сураини ед билган ва Тошкентдаги Мирзо Юсуф жомеъ масжидида бўлиб ўтган еш қорилар мусобақасида Қуръон

сураларини қироат билан ўқиб, ҳаммани ҳайратга солган. Бунгача эса Қашқадарё вилояти буйича 1-ўринни олиб улгурган экан.

Диққат-эътибор кўнглимизнинг ягона дарчаси бўлиб, ешимиздан қатъий назар онгимиздаги бор нарсаларнинг барчаси сўзсиз шу дарча орқали ўтади.

«Сурамоқ» сўзининг ўзаги «сўр» бўлиб, инсон сўраган гапни қулоғи орқали «сўради». Шу зайл унинг фикри, сўз бойлиғи ортиб, нутқи равонлашади — яхши суҳбатдошга айланади. Шунинг учун ҳам: «Агар сиз яхши суҳбатдош бўлишга интилсангиз, аввало яхши тингловчи бўлинг. Шундай саволлар берингиз, гаплашаётган кишингиз бажонидил жавоб қайтарсангиз... Эсингизда бўлсин, суҳбатдошнинг сиз ва сизнинг ишларингиздан кўра ўзи тўғрисидаги фикр, ўз хоҳишлари ва муаммолари кўпроқ қизиқтиради...» (Дейл Карнеги).

Шунинг учун ҳам доғийманд халқимиз «Сўзлаганга бокма, сўзлаганга бок», — деб бежиз айтмаган. Лекин тинглаш ҳам ҳар қил бўлади. Баъзи бировлар ҳар қандай гапни, ҳар қандай қуй-қўшқини индамай эшитиб ўтираверади, оҳанглар, сўз маънолари юрагига етиб бормайди. Бошқа биров эса най еки дўмиранинг не дея бўзлаётганини, суҳбатдошнинг унга нима демоқчи бўлаётганини тезда тушунади. Чунки бундай кишилар суҳбатдошларининг фикрига эътибор билан қараб, уларнинг гапларини жисму жонлари билан тинглайдилар. Шунинг учун ҳам ота-боболаримиз қадимдан суҳбатдошларининг, айниқса, ўзидан катта ешдаги кишилар сўзини охиригача одоб сақлаб тинглашни ўзларига одат қилганлар. Тинглаганда ҳам у еқ-бу еқча аланглаб еки ҳардам хаеллик билан эмас, алоҳида эътибор билан тинглаганлар. Айниқса, катталар томонидан берилган дашном, танбехни сукут сақлаб эшитганлар:

Киши айбнинг деса дам урмагилки, ул эрү кўзү,

ТИНГЛАШ САНЪАТИНИ БИЛАСИЗМИ?

Чу кўзү тийра бўлди ўзга айбнинг зоҳир айларму.

(Алишер НАВОЙИ)

Яъни сента кўзулик қилиб, айбнинг айтаетган кишига гап қайтармагилки, дамнингдан кўзү хира тортса, айбнинг бошқа кўрсатмағи қўяди. Зеро, «Андишани илгари тутмоқ ҳам бир нав қароматдур. Ҳеч сўзини эшитишдан дилтанг бўлмағил. Ул сўз ипингта хоҳ ярасун, хоҳ ярамасун, уни эшитгил, то қозингга сўз эшити бекланмасун...» («Қобусомо»дан).

Яхши тингловчи бўлиш орқали инсон ўзига алоқадор бўлмаган сўздан ҳам наф олиши мумкин. «Ақлни беақлдан ўрган дейдилар-ку, ахир. Шу маънода яхши суҳбатдош бўлишни истаган киши нафақат одамларнинг гапни, балки бутун борлиқни, бутун мавжудотни тинглай билиши лозим.

Тинглаб бўлмайдиган гапларнинг аввалида Ҳаққа, Яратганга ширк келтириб айтиладиган қуфрон ва ғийбат гаплар туради. Мабодо шундай гаплар қулоққа чалиниб қолгудай бўлса, ғийбатчинини инкор қилиб, мавзунин бошқа еққа буриш билангина гуноҳдан қутулиб қолиш мумкин. Пайгамбаримиз Мухаммад алайҳиссаломдан ривоят қилинган ҳадисда Кимнинг ҳузурда мўмин киши хорланса-ю, қодир бўла туриб ҳимоя қилмаса, Аллоҳ таоло уни қиёматда халойиқ ҳузурда хўрлайди», аксинча. «Кимки мўмин кишини мунофиқ айбловидан ҳимоя қилса, қиёмат куни Аллоҳ унинг гўштини дўзах оташидан ҳимоя қиладиган фаришта юборади», дейилган.

Хуллас, тинглаш ҳам сўзлашдан кам баҳоланмайдиган меҳнат бўлиб, унинг қонун-қоидаларига амал қилсангиз, яхши суҳбатдош бўлишнинг биринчи ва энг муҳим шартига амал қилган бўласиз.

Сиддиқ МҲМИН,
Фарғона шахри

ОДАМ МИЖОЗИ СОҒЛИҚНИНГ КЎЗГУСИДИР

Табобат тарихидан маълумки, юнон, араб, ҳинд, форс тиббиети ўзаро бир-бирини бойитиб, тўлдириб ривожланган. Уларда тиббиетнинг алифбоси аввало, ҳаво, сув, олов ва ерга эътибор берилган бўлиб, булар инсон танасидаги бирор ҳолат, аъзо тўқимага таққосланган ва «4 хилт» деб аталган. Хилт, мижоз тушунчаси Шарқ халқлари табобатида бамисоли ҳикмат сифатида сингиб кетган.

Луқмони ҳаким фикрича баданда хилтлар, яъни қон, балғам, сафро мужассам ва улар бир-бирига тенг, ўзаро мутаносиб бўлса, одам соғлиги яхши бўлади. Агар бу унсурларнинг мувозанати бузилса, хасталик рўй беради. Ҳақимлар, табиблар, унинг «иссиқлиги» еки «совуқлиги» ошиб кетибди, деб шунга қараб даво тайинлаганлар.

Тили қараш, лаблари қизил ва қовжиратган, боши оғриб, бетига қон тепиб турган бўлса, «иссиқлиги» ошиб кетган

еки рангсиз томири суст, кўнгли айниб қусишга мойил кишининг «совуқлиги» ошиб кетган дейишади. Шунингдек бадан қуруқ еки ғўл бўлади.

Табиблар беморларнинг мижозини аниқлаб, иссиқлиги ошганда лимон, апельсин, олча; совуқлик ошганда майиз, асал, бодом, енгоч истеъмол қилишни буюрганлар. Совуқ ва қуруқ баданга шафтоли, иссиқ ва ғўл баданга кашнич ва ялпиз тавсия этилган.

Баданимиздаги тўқималар ва аъзолар ҳам турли ҳаракат ҳамда намликка эга. Ибн Сино «иссиқ» аъзолар деб аввало, юрак, қон, жигар, ўпка, мушак, талоқ, буйрак, шоҳ томир ва терини, кафтни айтади. Шиллик, ички ег, суяк, тоғай, чандир, асабий «совуқ» аъзолар деб атади. Масалан, оёқ совуқ, бош эса иссиқ. Шунинг учун ҳам бошимдан совуқ ўтмасин десанг оёқни иссиқ сақла деган гап бор. Қадимги ҳақимлар «одам мижози

соғлиқни кўзгусидир» деб айтишган. Мижоз кишининг ешига, руҳиятига, еб-ичишига ва ҳатто фаслларга қараб ўзгариб туради.

Ешларда (30 ешгача) ва балоғатта етганда (40 ешгача) «иссиқ» ва «совуқ» мижоз устун туради. Кексаларнинг (60 ешдан ошгандан сўнг) аксинча, «қуруқлиги» ва «совуқлиги» ошган бўлади. Бинобарин унинг мижозига суяк, иссиқ овқат тўғри келади, сутли таомларни талаб қилади.

Демак, инсоннинг моддий ва руҳий ҳолатини белгилаб турувчи мижоз одам танасининг моддий асосини ташкил этувчи унсурлар хусусиятининг мажмуаси бўлиб, фасл ўзгариши, яшаш учун иқлими бошқа ўлкага бориши, иш шароити ҳам мижозга таъсир қилиши мумкин.

Тупловчи М. АЛИМОВ,
Учкўрғон шаҳар стоматология шифохонаси
муdiri, 1-тоғфадаги шифокор

Дераза

ИТЛАР УЧУН... РЕСТОРАН

АҚШнинг Толидо шаҳрида яшовчи бизнесмен Жек ЗАЯЦ иши ҳадеганда юришавермаганидан нолиб юрган бир пайтда, калласига «гениал» фикр келиб қолди. Шаҳарнинг қоқ марказида итлар учун ресторан очди.

Жекнинг айтишича, иши бутунлай юришиб кетганмиш. Ресторан шу даражада машҳур бўлиб кетдики, бутун Огайо штатининг «тўрт оёқли» хўрандалари бу ерга уюр бўлишмоқда. Оддий кунлар ресторанда 100 чоғли, байрам ва дам олиш кунлари эса, 300 дан зиёд ит тушлик қилапти. Кўп итлар ҳатто туғилган кунларини ҳам шу ерда нишонламоқдалар. Рестораннинг 28 ешли хўжайини бунда тайерланаётган овқатларнинг сифати оддий ресторанлардан юқори эканлигини таъкидламоқда.

БАХТСИЗ ДОН ЖУАН

Қадди-қомати келишган Харвей Фостер исмли йигитнинг, нима бўлдию, бочкадай юмалоқ, нақ 150 кило тош босадиган бақалоқ қиз — Тереза РОЯЗга кўнгли суст кетди. Тереза ҳам дарров кўна қолди.

Лекин Х.Фостер икки дунёда ҳам уйланмаслигини, дастлаб баралла айтди. Бироқ, Судан Ислоҳ суди уни ўлим жазоси кутаётганлигини писанда қилгач, дами ичига тушиб кетди. Шундай қилиб, еш келин-куевнинг асал оёи ўтди. Тереза РОЯЗ — ФОСТЕРнинг таъкидлашича, умрлари яхши ўтаяпти ва у Харвейга еқши учун мислсиз даражада озиш истагида юрибди.

Абдул Ғани ЖУМА сурати

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Азиз фарзандимиз ЗУМРАДХОН! Сени 30-баҳоринг билан чин қалбимиздан муборакбод этамиз. Сенга узоқ умр, сиҳат-саломатлик, ишларингга ривож, хонадонингга хуш кайфият, тинчлик, хотиржамлик тилаймиз. Бошинг узра ҳамиша бахт юлдузи порлаб турсин. Даданг, буving, укаларинг Мақсуд, Дилшод, Қобил, Шаҳно ва Беназир.

Хўжайин жамоа хўжайини

Қизимиз ЗАРИНАХОННИНГ эҳтида бир ешга тўлаиши муносабати билан оиламиз ноҳидан табригимизни изҳор этамиз. Унга соғлиқ, бахт, боқий умр тилаймиз. СОДИҚОВА оиласи.

МУҚАДДАСХОН! Сизни таваллуд топган кунингиз муносабати билан чин дилдан табриклаймиз. Сизга узоқ умр, улкан бахт тилаймиз. Илоҳ, серфарзанд, сердавлат бўлиб, бахтиер турмуш кечиринг, МАНСУР.

РАҲМОНЖОН ва қизингиз ТАНОВАРХОН.

Қашқадарё вилояти, Косби тумани.

С у ю к л и ф а р з а н д и м

АРЗИМУРОДЖОН!

Сени 12 май туғилган кунинг

б и л а н табриклайман. Узоқ

умр, ширин ҳаёт, мустақкам соғлиқ

тилайман. Босан қадамларинг

қутлағ бўлсин. Умринг шоду-хурамакка тўлсин, деб

даданг Ашир ОТАҚУЛОВ.

Самарқанд вилояти, Қўшрабат тумани

Азиз жиянларим Боқиева ДИЛОРОМ

ҳамда БАХРОМЖОН!

Мен сизларни умрингиздаги энг улғ

Хурматли ва азиз фарзандимиз — Раззоқ ЯРАТОВ!

Сизни ғалаба байрами ва таваллуд топган кунингиз билан чин дилдан қутлаймиз.

Бахтимизга соғ бўлинг, узоқ умр кўринг, деб талаба ўғлингиз ВАЛИЖОН,

солдат ўғлингиз

ҳаётингиз баракали бўлсин.

Холангиз ШАХНОЗА

Тошкент шаҳри.

Азиз укам Отабекжон ЭШМАТОВ!

Туғилган кунингиз муборак бўлсин!

Умрингиз боқий бўлингиз ёруғ ва жамик, бахт-шодлик бир умр ҳаётингиз бўлсин.

Яратган Оллоҳдан Сизнинг келажакда за ҳавас қиладиган ҳақиқий ўғлон бўлиб

вожага етишингизни тилаймиз.

Хурмат билан онангиз ТОҶИХОН ая

ва ЛАТОФАТ, ГАВҲАР, ГУЛНОРА,

ДИЛДОРА, НАРГИЗА, акангиз УЛУҒБЕК,

КОМИЛЖОН, ЖАСУРЖОНлар.

Тошкент.

Мехрибон укам Музаффаржон

НОРМАМАТОВ!

Сизни ҳамда азиз падари бузрукворингиз БЕКМАМАТ

НОРМАМАТОВНИ таваллуд айёмларингиз билан табриклаймиз.

МУЗАФФАРЖОН, келажакда боболарингиз, дадангиз каби за ардоғига

муарраф бўлинг. Қалбингиздан ешлик

ишжосати, юзюнгиздан табассум

аримасин! БЕКМАМАТ ака, Сизга метишдек мустақкам соғлиқ, узоқ умр,

хонадонингиз нурадига тўлишини тилаймиз.

Қалбимиз тўридаги барча эзгу ва ширин тилақлар Сизларга ёр бўлсин!

сана — туғилган кунларингиз билан сажимий қутлайман. Болалигингиз илоҳий шўхликларга бой бўлсин. Доимо сиҳат-саломат юринг. Қувончларингиз чексиз, ҳаётингиз баракали бўлсин.

Холангиз ШАХНОЗА

Тошкент шаҳри.

Азиз укам Отабекжон ЭШМАТОВ!

Туғилган кунингиз муборак бўлсин!

Умрингиз боқий бўлингиз ёруғ ва жамик, бахт-шодлик бир умр ҳаётингиз бўлсин.

Яратган Оллоҳдан Сизнинг келажакда за ҳавас қиладиган ҳақиқий ўғлон бўлиб

вожага етишингизни тилаймиз.

Хурмат билан онангиз ТОҶИХОН ая

ва ЛАТОФАТ, ГАВҲАР, ГУЛНОРА,

ДИЛДОРА, НАРГИЗА, акангиз УЛУҒБЕК,

КОМИЛЖОН, ЖАСУРЖОНлар.

Тошкент.

Мехрибон укам Музаффаржон

НОРМАМАТОВ!

Сизни ҳамда азиз падари бузрукворингиз БЕКМАМАТ

НОРМАМАТОВНИ таваллуд айёмларингиз билан табриклаймиз.

МУЗАФФАРЖОН, келажакда боболарингиз, дадангиз каби за ардоғига

муарраф бўлинг. Қалбингиздан ешлик

ишжосати, юзюнгиздан табассум

аримасин! БЕКМАМАТ ака, Сизга метишдек мустақкам соғлиқ, узоқ умр,

хонадонингиз нурадига тўлишини тилаймиз.

Қалбимиз тўридаги барча эзгу ва ширин тилақлар Сизларга ёр бўлсин!

Жамол эҳтиром ила онангиз (қизларингиз), ЛАТОФАТ, СОҲИБА, дўстингиз РУСТАМЖОН, ИЛҲОМБЕК.

Термиз.

Хурматли укам Рустамжон ЭШБОЕВ!

Сизни 13 май туғилган кунингиз билан табриклаймиз. Сизга узоқ умр, ширин ҳаёт, келгуси муҳандислик ишингизда

омад тилаймиз. Толеингиз ҳамиша порлоқ, бахтингиз тўқис бўлсин.

Эҳтиром ила онажонингиз УРИНОЙ,

опаларингиз ГУЛЧЕХРА, СОҲИБА,

ЛАТОФАТ, дўстларингиз МУЗАФФАР,

ШУХРАТ, ҚАҲХОР.

Термиз.

ОИЛА

24 ЁШДА

Тошкент вилоятидан. Олий маълумотли ўқитувчи, турмушга чиқмаган, қувноқ, очиқ кўнгли меҳрибон. Тошкентда яшайдиган [онла қўриб ақрашган бўлса ҳам майли] ҳама шарт-шароити етарли 25-40 ешгача бўлган инсон билан ҳаётини боғлаш ниятидан «Оила-310» мактубларингизни кутади.

37 ЁШДА

Навоний вилоятда истиқомат қилман, касбин — ўқитувчи. Фарзандсизлик туғилган акрашганим, 40-45 ёшлар атрофидан тушган. [фарзандлари бўлса нур, устига азиз нур] сажимий, пок эриқ билан танишиб оила қўрмоқчиман «Оила-311».

Камол ака Фарҳодов ҳозир 32 ёшда, яъни айнан куч-қувватга тўлган, лўнда ва аниқроқ қилиб айтганда йигитман дея кўкрагига "гурс-гурс" муштлийдиган даври. Ҳозир ҳар қандай ишни ими-жи-мида эплаштириш қўлидан келади. Бироқ кўринишидан, салмоқлаб гапиришидан

ҳеч қачон бошқалардан кам кўрмайманди.

— Сизнингча элнинг сеvimли хофиси Ортиқ Отажонов билан ўртангизда қандай фарқ бўлиши мумкин?

— Умумий қилиб қиеслайдиган

бундан холи эмас. Демокриманки, тўйда ҳар ким ўзининг ризқини териб ейди. Кўшиқ айтдингми, барибир. Ҳоҳ Гиес Бойтоев хоҳланг мен қуйлайин халқ ҳаммамизнинг хатомизни ҳам, айбимиз муваффақиятимизни ҳам тўри белгилайди. Уларнинг оғзидан ҳеч қачон

чегаралаб туради. Машҳур бўлиш учун нимадандир воз кечишимга тўғри келади.

— Хотинингиз бегоналардан сизни рашк қилмайдими?

— Чидайди-энди. Биз ҳам ишни рашк қиладиган даражагача олиб бормаймиз.

— Бошқаларга ўхшаб кўша-кўша унвон олгингиз келмайдими? Нега Республика "Камолот" кўриқларида сизнинг исм-шарифин эшитмаганмиз. Ёки ўзингизни етук санъаткорлардан паст ҳисоблайсизми?

— "Камолот"га етук санъаткор эмас, ҳаваскорлар қатнашишини унутманг. Мен ўзимни Охундан, Мухриддиндан, Мавлуда-ю Тошпўлатдан кам қўймайман. Уларга омад қилиб боққан. Агар билсангиз ўша омад ҳаммага ҳам кўш-кўш бўлиб келавермайдими.

Унвонлар масаласидаги саволингизга келсак, шундай дейиш мумкин. Албатта мен ҳам шўҳрат қозониб, донг тараттим келади, бунинг учун шароитим ҳам, санъатим ҳам етарли деб ўйлайман. Унвон бериш сиз билан мендан сўраб ҳал қилинмайдими. Бу борада ҳам ҳар томонлама мукамал бўлишингиз керак.

— Ҳозир қаерда ишлайсиз?

— Зомин район маданият бўлимининг бошлиғиман.

— Бу вазифа сиз учун мансабми ёки фақат расмийлик?

— Ёнг ёмони, бинийдек санъатинг бўлса ҳам тақдирингни бировлар ҳал қилади. Мана шу жиҳатдан ҳозирги вазифам расмийликчи ҳисобланади.

Худога шукрки, районимизда санъатни кадрлайдиган раҳбарлар бор. Нима ердам зарур бўлса имкониятга яраша ҳал қилиб беради. Ўзингдан паст лавозимларда ишлайдиганлар доимо ҳурматингизни жойига қўяди. Бу томондан эса маданият бўлимига бошчилик қилиш мансаб ҳисобланса ажабмас.

— Дипломингиз борми?

— Бор. Тошкентдаги Маданият олийгоҳини тамомлаганман.

— Мендан яна нималарга эътибор беришимни сўрайсиз. Ҳаётингизга оид ҳамма нарсани сўраб бўлдимми ёки?..

— Оилам ҳақида сўрамадингиз. Турмуш ўртоғим Насиба Абдуллаева оқила аёл. Холида, Ҳамида, Муроджон исмли фарзандларим бор.

— Сиз ўзингизча қимсиз?

— Дуненинг энг бахтиёр фарзандиман. Мухими ҳаммаша қимингдир кўнглига яқин одам бўлсам керак деб ўйлайман.

Сўхбатдош Нормурод МУСОМОВ

КЎНГЎЛГА ЯҚИН ОДАМ

равшанки у киши тўғри келган жойга бошини тикиб кетавермайдими. Қиладиган иши битта — яхшиларнинг энг қувончли кўнида кўпнинг кўнглини езиш. Аниқроғи тўй ва бошқа маъракаларда кўшиқ айтиш. Орамизда бўлиб ўтган сўхбат унчалик чўзилмади. Унинг кўнгли дастурхондек очиқ экан ўзимга керагини эмин-эркин териб олавердим.

— Камол ака, сизни биринчи бор кўрганимдаёқ феъли оғир, "бурни" баландроқ (ҳаволанганроқ) ҳар доимгидек бир бойвачча бўлса керак деб ўйлагандим. Гапнинг очиги жойингиздан қимирлашингиз қийинми-ей?..

— Балки кўзингизга шуқдай кўрингандирман. Феълим ҳам, ўзимга яраша бўлса керак. Бойваччалигимга келсак ўзим тенги санъаткорлар билан ҳар қанақасига ҳисоблашим мумкин. Уйим, жойим, болаларим, дўстларим, душманларим, сиҳат-саломатлиғи, қудратим етарлича бўлса албатта ўзимни

бўлсак, қиладиган ишимиз деярли бир хил. Топар-тутаримиз ҳам катта фарқ қилмайдими деб ўйлайман. Таниш-билишлар бобида Ортиқ аканики қанча билмадим-ов, бироқ меники ҳам уникдан қилишмасе керак. Ўзингиз айтдингиз яқинда у кишидан газетангизга интервью олган экансиз. Бугун эса мендан ҳам газетга деб у-бу нарсаси сўраб турибсиз. Демак нолимасак ҳам бўлади. Аммо бошқа белгиларда истаганимча бахшлашим мумкин.

— Ўзингизни ундан зўр айтаман деб ҳисоблайсизми?

— Ортиқ аканинг ҳурмати учун ҳам ушбу саволингизни жавобсиз қолдирсак яхши иш қилган бўлардик. Келинг, гапни бошладикми, энди охиригача давом эттирайлик. Сиз ҳам билсангиз керак ҳар қандай санъаткор ҳам барибир тўй ва маъракага чиқиб туради. Бу уларнинг айби эмас албатта. Севимли устозларимиздан Ортиқ Отажонов ҳам

"Камол Фарҳодов билан Гиес Бойтоев тамоом қилсин, фақат Ортиқнинг ўзи давом эттираверсин" деган гап чиқмайдими. Санъатни тушунган, ёқтирган одам ҳақиқий хофизликни унвонлар, бойлиғи, шон-шавкат билан ўлчамайди.

— Бир йилда тахминан неча жойда концерт беришингиз мумкин. Умумий даромадингиз қанча бўлади. Пешона тери билан топган бойлигингизнинг қанчасини санъатга сарфлайсиз, қанчаси рўзгорингизга кетади?

— Жиззах вилояти ҳудудида камдан-кам концерт уюштирамиз. Зомин райони бўйича эса йилига 3-4 марта ташкил қиламиз. Тўйларга чиқиб турамиз. Ҳаттоки Қашқадарё, Сурхондарё, Самарқанддан ҳам келиб тўйга тақдир қиладиганлар бор. Ҳаммасини ҳисоблайдиган бўлсам яхши яшашга етади.

— Топадиган даромадингиз сизнинг сооҳангиздагилар учун камлик қиладими ёки кўп деб ўйлайсизми?

— Ким ўзининг улушини кўп деб ўйлайди?! Топганимиз эмин-эркин яшашимиз учун бемалол етиб-ортади. Бундан ташқари ойлик маошимиз ҳам бор. Қисқаси пулингиз қанча кўп бўлса ҳам барибир қоп-қоп бўлиб ортиб турмайди.

— Бу сиз учун армонми дейман?

— Йўғ-ей, нималар дёяпсиз оғайни. Худога шукр ҳамма нарсам ўз меърида.

— Телевизор ва радиого уйқанмисиз?

— Албатта. Шуни ҳам эслатиб ўтайки элнинг таниқли хонандаларининг айримлари билан бир даврада хизмат қилганимдан фахрланаман.

Нима учун машҳур бўлишга интилайсиз?

— Рўзгор, бола-чақа, Ватан ҳисси каби ташвишлар истасангиз-истамасангиз санъатингизни имкониятингизни

Камол Фарҳодов концертга ошкяпти

“АЛДАБ ЯШАЙ ОЛМАДИМ”

Асқарали билан "Самарқайд" кафесига танишиб қолдик. У мен ўтирган бўлмага кириб келгач, зимдан кўз югуртирдим: кийимлари батариб, кўриниши ораста, 30-35 ёшлар чамасидаги сипо йигит. Салом-алиқни ҳисобга олмаганда, ўн-ўн беш дақиқа сўзсиз ўтирдик. Стаканим бўшаб қолгани боис, хизматчи аёлдан янгилаб келишни илтимос қилдим. Шунда нотаниш улфатим:

— Хизматчи келгунча, мендагини баҳам қўриб турайлик,

— дедию, стаканимни тўлдирди, шу баҳона гап-гапга уланди. Иш жойлар суриштирилди.

— Журналист бўлсангиз, мени ҳам бир езинг, — деди у маънос.

— Агар маъқул мавзус бўлса, езиш ҳеч гапмас, ахир нонимиз шу-ку! — жавоб қилдим қулмисираб.

— Тўғриси, — оғир хўрсинди у, — нима дейишга ҳайронман. Бировга айтсам, ичида "ўл, аҳмоқ" дейиши тайин. Индамай юрсанг, дард деган қурт кемириб ташлар

экан. Икки йил бўлди, оилам билан ажрашганман. Икки қиз, бир ўғлим бор эди.

Аваллига ҳаётимни тиклаш ниятида орага одам қўйдим, бўлмади, маломатга қолдим. Шундан сўнг болалик аелга уйландим.

Сўхбатдошим жимиб қолди. Орадаги ҳар бир сония бир соатга тенг эди...

— Аммо, — сигаретни торта-торта давом этди у, — аммо иккинчи хотиним билан беш ойгина

турмуш қилдик, холос. Йўқ, мени хотин тутишни билмасликда айбаманг. Аелнинг олти ешли қизчаси менинг фарзандим бўла олмаслигини кун сайин, ҳатто соат сайин англай бошладим... Қизчанинг ҳатто "дада" дейиши ҳам негадир эриш туюлаверди. Гапнинг очиги, бу оилага нисбатан масъулият ҳисси уйғонмади. Гоҳида ўз-ўзимдан нафратланиб кетардим. Ахир, нима учун, қачонгача ўзимни қийнаб яшашим, қайси гуноҳи учун бир муштипар аелга, фарзандига риёкорлик қилишим керак? Меҳр бўюм эмаски, дўжондан сотиб олиб, олти ешли норасидага қўйгучоқ келтиргандек тақдим этсам?!

Орага яна сукунат чўкди. Асқаралининг сўзларини динлар эканман, уни оқлашни ҳам, қоралашни ҳам билмасдим.

— Энди нима қилмоқчисиз? — секин сўрайман.

— Ҳозирча бир қарорга келганимча йўқ. Ёлғиз яшайман. Ишонасизми, оқшом тутиши билан ўзимни уйда эмас, бир улкан бўшлиқ ичида қолгандек ҳис этавераман...

Ҳорғин ўй тубига чўкдим: наҳотки, Мухаббат номли муқаддас туйғу шунчалик заифлашган бўлса?.. Ўйларимнинг ҳудуди чексиз, саволларнинг поени йўқдек. Кўз ўнгимда Асқаралининг мунгли нигоҳи, гамбода чехраси намоён. Кўксимдаги ҳамдардлик, кўнгличанлик ҳисси бир неча бор ошгандек бўлди. Бироқ, қўлимдан ҳеч нарсаси келмасди...

Диямурод САЙИД.

ГИТЛЕРНИНГ

Уни Стефани деб аташарди. Кўзлари маъноли боқувчи, новча, қадди-қомати келишган бу малла соч қиз ундан икки ёшлар чамаси катта эди.

Илк учрашув 1905 йил ёзининг бошларида содир бўлди. Унинг ёғ томса ялагудек Ландштрассе кўчаси бўйлаб сайр қилиб юрганини кўрган Гитлер хайратдан лол бўлиб қолди. Қизнинг кийими ўзига жуда ярашиб турар, ўзини тутишидан тузуккина хонадон фарзанди эканини пайқаш қийин эмасди (кейинроқ маълум бўлишича, Стефанининг отаси амалдор бўлиб, икки йил олдин қазо қилган, Бева-сига анчагина сармоя мерос қолган экан). Адольф шу-шу ҳар куни соат 17.00 дан ўша кўча мулюлишида пайдо бўлар, она билан қизнинг ўтиб қолишини илҳақ бўлиб кутарди. Шундай пайтларда уни таниб бўлмай қоларди: қувончдан терисига сигмай кетар, лекин барибир юзидан жиддийлик аломати йўқолмасди.

16 яшар боланинг бу қили-

ги камтаринликдан далолат бериб турар, «бу хатти-ҳаракатлар одоб-ахлоқ доирасидан четга чиқмасди», деб ёзган эди кейинчалик Адольфининг содиқ дўсти Густл Кубитсек. Болакай қаттиқ уялганидан ҳатто ўртоғига

ва рақс тушишни севарди. Уни навқирон зобитлар даврасида тез-тез учратиш мумкин эди...

Гитлер Вена шахрига жўнаб кетар экан, (1906 йил, баҳор) Стефани, дўстидан уни (гитлери) сўраб-суриш-

БИРИНЧИ

қизнинг кимлигини суриштиришни ҳам ман этди. Адольф Гитлернинг назарида Стефани ирқий мукаммаллигининг юксак намунаси, азалий олмон фазилатларининг тимсоли бўлиб туюларди. Адольф қиз билан яқинроқ танишишга уринмади. Уни олсидан туриб севишни афзал билди. Табиийки, навқирон гўзал қиз бу дунёда Адольф исмли йигитга борлигини ҳаёлига ҳам келтирмасди. Бу орада Стефани қизлар лицейини тамомлади. Тузуккина овози бор бу қиз қўшиқ куйлаш

тиришига мутлақо шубҳа қилмас эди. Бу, шубҳасиз, бе-маъни ҳаёлдан бошқа нарсаси эмаслигини эса ўйлаб ҳам кўрмаганди. У жавобни ҳам тайёрлаб қўйганди. Яъни Кубитсек Стефанига шундай жавоб қилиши лозим эди: «Адольфининг соғлиғи жойида. У мусаввирлик сир-асорларини ўрганиш учун

Венага жўнаб кетди. Уқини тамом қилгач, бир йил мобайнида дунё кезмоқчи. Тўрт йилдан сўнг розилигини олиш учун қайтиб келади. Агар ўшанда турмушга чиқишга рози бўлсангиз, дарҳол тўй тадориғи бошлаб юборилади».

Орадан кўп йиллар ўтгач, Франс Йетсингер исмли олим ҳали-ҳамон хушрўй бевани Венадан излаб топишга муваффақ бўлди. Хоним, албатта, қачонлардир Гитлери кўрган ё кўрмаганлигини эслаб олмасди. Аммо унга ёшликдаги ўша унутилмас сайрларни эслатишлари ҳамоно, ёши ўтиб қолган хонимнинг кўзлари порлаб кетди. Стефани, тахминан, ўша вақтларда имзосиз мактуб олганлигини эслади. Мактубда номаълум муаллиф бу қизга ҳаёмиша содиқ қолажани баён қилган, «таасирий санъат оламида мустақкам ўрнашиб олгани ҳамоно» уйланишни ваъда қилган эди. «Мана энди тушундим», деб пичирлади Адольф Гитлернинг «биринчи муҳаббати».

«С-И» ойномасидан

МУҲАББАТИ

...Ниҳоят бир коса овқатга эга бўлдингиз. «Ош бўлсин!» — дейишим ҳам мумкин эдию, деёлмайман. Сабаби нотанишлигингиз... эмас... сабаби — олдингиздаги, сиз овқат деб ўйлаётганингиз овқат эмаслиги. Аммо ҳозир бунинг Сизга тушунириб бўладими? Иштаҳаси карнай (но-гора?), қорни — пиёзнинг пўсти бўлган Сизга-я? Шугинага алақанча пул тўлаб, камиди бир соат умрини совуриб эришган кишига-я? Олдиди нимарсага (обиёгон десак тузук) иштаҳаси кўзиб, чала ювилган қошиқ-

...Биродар хўранда, бунча бужмаясиз? Бет жонивор ба-шарага айланиб кетди-ку! Қайт қилмоқчи бўлганингизга ўйлабми? Тақдир-да! Қўни-касиш, тақсир, қўникасиз! Қаёққа ҳам борардингиз? Бошқалари бундан бешбаттар-ку! Дейлик, Тошкент талабалар шаҳарчасидаги бир-рорта ошхонанинг овқати бирор марта тузук бўлганми? Тағинам талабаларга балли! Фарҳоди Ширинларнинг ошқозонига қойил! Ҳар қандай анавуни (улар овқат дейишадил) тап тортмай ҳаш-паш деганча ёйишадил-ю гинг дейиш-

КЎЧАНИНГ ОВҚАТИ

ни ўзиям наридан бери артаётган шўрликка-я? Шўрлик бўлмай нимасиз? Олдингиздаги бемазадан-бемазани (баъзан таъмега эга — шўр бўлиши мумкин) ҳалиям овқат деб ўйлаясиз-ку! Емоқчисиш-ку?! «Э-э-эй, емане, емане!» — деймайман, деёлмайман. Сабаби — нотанишлигингиз эмас. Сабаби — шундай феудай бўлсам овқат (?) қолиб, менга егудай қарашингиз!

Тунов кун, бу ошхонага биринчи марта киришганда не азобда эришган овқат (!) ни энди емоқчи бўлаётсам бир беандиша бир менга, бир косасига, бир косамга қарайди. Емонроқ қарадим шекилли — нафаси ичига тушиб кетди. Ўғирлиб, овқатдан бир қошиқ егандим нафасим чиқмай қолди. Ва шу асно айтилмаган гапни тушундим...

майдон.

...Пешонангизга ёзилгани шу. Қўникасиз, қаёққа ҳам борардингиз. Барибир шу ерга келасиз, — мажбурсиз. Мажбурлигингиздан фойдаланиб бир бешбаттар ҳодисани айта қолай. Қайси кун

аҳли ишхона одатдагидай тушликка чиқдик. Қўйишлар ҳам қўшилди. Овқат маҳали Турсуннинг илкис тиши ўзгарди — оқариб кетди. Улфатлар пайқашмади-ю, домда ўсган Тўхтамурод: Ие, бу нима экан, оқа?» — деб қол-

ди. Беихтиёр ҳамма Турсунга, тўғрироғи Турсуннинг косасига тикилди. Ҳаяманинг мазаси қочди. Дарқатори ёрон, деганларидай ўша тоғда каминанинг рўйи ҳам бўрдан беҳроқ бўлган бўлса ажабмас. Хайриятки ўшанда

Суратчи: С. МАҲКАМОВ

бирорта танишимиз: «ош бўлсин», — деб ўтиб қолмади. Камина косасидан чивин,

пашша, тош, тугма, кўрмак, ҳар хил майда-чуйда нарсаларни кўп четлатган. Лекин

бунақасига дуч келмаган эканмиз. Хуллас, Турсун жўрнолиш бўлсам асли чў-

поннинг боласи эмасми косасидаги «қора марварид» териғлик — бир энлик ичакки

дарров таниб, илкис мазаси қочган экан. Мен ҳануз ҳазиллашаман: Турсун, юринг,

би-ир мошхўрда ичиб, юртингизни, чорвани эслаб келамиз. Гоҳо Турсуннинг кўзига

ўша кунги қийлардай маржон-маржон ёшлар тизилди. Билмайман, юртини эслайдими, ё...

...Олаверинг — очдан ўлиш ниятингиз йўқ-ку ахир? Тўғрими? Барибир, ош бўлсин деймайман, деёлмайман, сабаби нотанишлигингиз эмас... Қизариб қолишни истамайман, холос.

Хов, ҳа, кетатуриб мунча бужмаясиз? Мундай тикилмане, менми айбдор? Ахир

сиз... Сиз кўчанинг овқатини едингиз. Шунақа бўлади кўчанинг овқати!!

УРОЛБОЙ

Бош муҳаррир:
Абдуҳошим
ИРИСБОЙ

ТАҲРИР
ҲАЙЪАТИ:
Қулман ОЧИЛ
Жуманазар
БЕКНАЗАР
Дадахон
ЕҚУБОВ
Муҳаббат
ИБОДОВА
Тўлқин ҲАЙИТ
Юсуф ЗИЁД
(Бош муҳаррир
ўринбосари)
Ботир ЭРНАЗАР

ЖАМОАТЧИЛИК
КЕНГАШИ:

Бахтиёр
ЭГАМБЕРДИЕВ
Қувондиқ
БЕРДИЕРОВ
Мейли
ИУЛДОШЕВ
Рўзимат
САФОВ
Абсалом
УСАНОВ
Баходир
ЭШОНХОНОВ
Урол
УЗБЕК

Тахририят
келган хатларга
ёзма жавоб
қайтармайди.
Шунингдек,
фўқаролар
билан
ташкilotлар
ўртасида
воситачилик
ҳам қилмайди.

Газетамиздан
олинган
маълумотлар
«Оила ва
жамият»дан
деб кўрсатилиши
шарт.

Газетамиз
ҳомийлари —
Тошкентдаги
«СЭВИЖ»
тижорат жамияти,
Ғаллаорол
туманидаги
«Ғаллаорол»,
Муборак
туманидаги
Хитой давлат
хўжалиги,
Наманганди
«Тўқимачи»
маданият
саройи.

МАНЗИЛИМИЗ:

700029,
Тошкент — 29
Намоёншар
хўбон,
1-бино.
Телефон:
39-43-95
Обуна
индекси 64654
Буюртма 42

Ўзбекистон
Республикаси
«ШАРҚ»
нашриёт —
матбаачилик
концерни
Тошкент шаҳри

Шарқ мамлакатларида, хусусан, япон таъбирномаларида ёзилишича, «Илон мучалида туғилган аёлларга донолик ва зийраклик ато этилган. Уларда гўё олтинчи ҳиссиёт—содир бўладиган воқеа-ҳодисаларни олдиндан сеза билиш бор. Бошлаган ишни қатъият билан охиригача етказишади, муваффақиятсизликни ёмон кўришади. Жудаям омадли кишилардир. Бировга ёрдам бергудек бўлишса, жонларини аямайдилар».

Гелчеҳра опа—фозила аёл. Илон мучалига мансуб. Кўп ўқийди. Дидли, бир сўзга, ўз шахсий мулоҳазасига таяниб ишлайди. Айни пайтда невараси Фахриёрнинг тарбияси билан машғул.

БОЛАЛИГИМ— АРМОНИМ МЕНИНГ

— Келин бўлиб Эркин акангизнинг тоғалари хонадонига тушганман,— дейди Гулчеҳра опа.— Эркин акангизнинг ота-оналари ёшликларида оламдан ўтишган. Турмушимиз осон бўлмаган... Шу билан бирга тоғалари, яъни қайнотам Карим Соҳибоев ўта талабчан, озодаликни, покизаликни яхши кўрадиган киши эдилар. Кечки овқатни соат еттидан кейин емасдилар. Шеърятни севардилар. Умуман, қайнотамнинг табиатларидаги кўп хислатлар менга катта масъулият юкларди.

Эркин акангиз билан табиатимиздаги кўп томонлар ўхшаш. Шунинг учунми, биздан қариндошмисизлар, деб ҳам сўрашади. Сал кам 30 йил бирга яшагач, умр йўлдошингизга ўхшаб қолишингиз табиий-да.

— Совчи борган кўни эслайсизми!

— Ҳайма ота-она қизининг тағтадли, бадавлат оилага тушишини истайди. Эркин акангиздан совчи келганда ойим рози бўлмаган эканлар. Узим роса тортинчоқ қиз бўлиб, билмаган ҳам эдим. Кейин қайнотам ўзлари ойим билан гаплашибдилар. «Синглимдан қолган ёлғиз ёдгорнинг истагини бажаролмасам, жигарларимнинг олдига ёруғ юз билан кетолмайман», деганларидан кейин, ойим рози бўлиб, майли тақдирдан кўради, деган эканлар. Эркин акангиз мени севиб танлаган, юлдузимиз-юлдузимизга мос келган экан, бахтли яшаймиз, тақдиримдан нолимайман. Аёлининг турмуш ўртоғи унинг яқин дўстига, маслаҳатчисига айланса, ҳар қандай қийинчиликларни енгиш осон кечади. Менинг бу жиҳатдан омадидан келган экан. Эркин акангиз жуда меҳрибон, оилапарвар бўлиб чиқдилар. Кўпинча менам, «Эркин аканинг машҳур шоир бўлиб кетишларини илгаридан сезганимдигиз?» деб сўрашади. Гўёки, Эркин Воҳидовга тегиб

олиб, мазза қилиб яшаясиз; демокчидек. Мен бундай кезларда, сизларга ҳам шундай хонадондан совчи чиқса, тегишга шошилмасдинглар, десам кулишади.

— Шоир билан яшаш қийин эмасми!

— Шавқи ҳам, азоби ҳам бор. У тоифа инсонларнинг кўнгли ниҳоятда нозик бўлади. Шунинг учун бир оғиз сўз билан «осон ёки қийин» деб айтолмайман.

— Эркин ака билан қаерларга бориш мароқли!

— Меҳмонга боришдан кўра, ижодий учрашувларга бориш менга ёқади. Учрашувларда у кишининг ўзлари ҳам жуда бошқача бўлиб кетадилар. Шеърга аския, ҳазил-мutoйба кўшилиб кетади. Хуллас, ўшандай жойларда мириқиб дам оласан, киши.

— Дам олиш кўнларингиз қандай ўтади!

— Бундай олганда, ўзбекчиликда дам олинмайди ҳам. Чарчаганимда бирор классик куй эшитсам, ҳордигим ёзилади. Назаримда уйда вақт тез ўтиб кетади. Меҳмонсиз ўтиргим келмайди. Катта, келди-кетдики хонадонда ўсганим учун табиатимда шу нарсасакланиб қолган. Тобим қоча бошласа, дадаси, «Ойингнинг меҳмон чакиргиси келяпти, шекилли»,— деб ҳазиллашадилар.

— Ишлашингизга у киши қандай қарайдилар!

— Менимча ҳеч бир эр «хотиним ишласин» демаса керак. Узим ҳам дипломи олгандан ишламаганман. Бирин-кетин болалар туғилди. Янги ҳовлига кўчдик. Эркин акангизнинг ака-укалари йўқ. Уй-жойимиз ҳозирги ҳолига келгунча ёлғиз ўзларининг даромадлари билан рўзгор тебратганимиз, уй кўтарганимиз. Тўрт болани катта қилдик. У пайтларда декадалар,

сёзлар кўп бўларди. Меҳмон таклиф қилиш, келди-кетди ҳисобсиз. Бўш вақтим деярли бўлмасди. Эркин акангизнинг ёзганларини машинкалардим. Кейинчалик бу ишни ўғлим Хуршидхон қўлимдан олди. Катта қизим Нозимахон 12 ёшдалигида ишга чиққанман. Ўзбекистон стандартлаш ва метрология марказида ишлайман. Ҳозир келишим Нарғизахон ўқийдилар. Мен эса невара боқаяпман.

— Эркин ака бўш вақтларида нима қиладилар!

— Инсон ҳар қандай вазиятда ҳам озгина ҳордиқ чиқариб олишининг имконини қидириб топади. Улар кўпинча шахмат ўйнайдилар. Ийғилишиб турадиган дўстларининг «гапи» бошдан-охиригача шахмат ўйнаш билан ўтади. «Шеър ва шахмат»ни ҳам бежиз ёзмаганлар...

— Келин бўлиб тушган хонадонингиздан нималарни ўргангансиз!

— Эркин акангизнинг тоғаларини қайнотам, у кишининг хотинларини қайнотам деб ҳурмат қилардим. Кенжаотай бўлганим учун ўз уйимизда қозон-товоқ менга қараб қолмаган эди. Қайнотам ош қилишни ўргатдилар. Лағмонни яхши қилардилар. Кўпинча оғир ишдан сўнг, масалан кир ювсам, лағмонни чиройли қилиб сузиб келардилар. У кишидан жудаям миннатдорман. Кўп нарсаларда менга ибрат бўла олганлар.

— Эркин ака ҳам ҳеч овқат пишир-ганларми!

— Эркин акангиз ўсган оилада 3 қиз бўлганидан, у кишини оила ишларига аралаштиришмаган. Фақат шу эмас. Эркин акангиздаги туғма қобилиятини ўз вақтида сезган тоғалари «бунда илоҳийликми, нимадир бор», деб авайлаганлар. Ижод қилишлари учун шароит яратиб берганлар. Оиладан муҳит ҳам Эркин акангизнинг истеъдодларини чиқаришга ёрдам

бергандир балки... Пазандаликлари... Бирда қизиқ бўлган. Уч болам бор. Каттиқ шамоллаб қолдим. Ишларимни қиладиган, овқат пиширадиган одам йўқ. Дадаси менинг аҳволимга ачинаиб кетганларидан, опаси, ҳозир шундай овқат пишириб берайки, еб ўрнингиздан туриб кетганингизни билмай қоласиз, дедилар. Ҳўп, деб суюниб кетдим. Димламани қозонга солиб келдилар. Орадан бир-икки соат ўтди ҳамки, овқатдан дарак йўқ. Туз тотмаганимдан кўнглим беҳузур бўла бошлади. Сўрай десам, касал одамман — уялдим. Сабр қилиб ётдим-ётдим. Охири, дадаси, овқатингиз пишди-ми!— деб сўрадим. У киши э, дедилар—да, ошхонага қараб кетдилар. Бироздан кейин келиб, опаси, гўшти кўпроқ олганим яхши бўлган экан, сизга бошқа овқат қилиб бера қолай, деб қолсалар бўладими. Ушанда дадаси тушмагур қозон тағидаги оловни баланд қилиб қўйганларича эсларидан чиқиб юраверибдилар. Қозон қорайиб, ичидаги овқат тағига ёпишиб кетибди. Тузалганимдан кейин қозонни тозалашнинг ўзи бўлмаганди.

— У кишининг сизга аталган шеърлари борми!

— Ёзганлар, лекин хотинимга деб айтмайдилар-ку. Умуман, бағишлов шеърлари кам.

— Ўзингиз шеър ёзганимисиз!

— Уриниб кўрганман. Турмушга чиққангиздан сўнг ёзганим бўлсам, ё Эркин акангизга яқинроқ, ёки у кишидан ўзиб кетадиган даражада ёзишим керак эди. Шунинг учун, ёзишдан воз кечдим. Уялиб қолишдан қўрқдим.

— Эркин аканинг сиёсатга «кириб кетишлари»га қандай қарайсиз!

— Замон шунини талаб қилган, иложингиз йўқ. Айни кучга тўлган пайтда эр кишининг четда туриши тўғри келмайди. Кимни Ватан озодлиги, юрт фаровонлиги бефарқ қолдирмас экан, у албатта сиёсат майдонига киришга мажбурдир.

— Тақдирдан розимисиз!

— Тақдирим текис ҳаётга ўхшаш мумкин. Лекин унақа эмас. Янги ҳовлига кўчиб келганимда 23 ёшда эдим. Ёш болалар билан кўп ёлғиз қолардим. Ойим ҳам қазо қилиб кетдилар... Кўшилардан миннатдорман. Дадаси сафарларга кетган чоғларда ўшалар ҳолимдан хабар олишарди. Бироқ ҳеч қачон тақдиримдан нолимаганман. Худого шукр, мана болаларим катта бўлди. Энди фарзандлар тақдирини олиб кетди. Улардан нолийдиган жойим йўқ. Ҳаётнинг ранг-баранглиги ҳам шуларда бўлса керак. Ёшлигимда ҳавас қилган оилалар даражасига етдим. Ширингина келиним, пахлавон ўғил-куёвим, набираларим бор. Шуларни кўриб, тақдиримга шукроналар айтман.

— Дутор чалишни биласизми!

— Дуторни қўриб айтаялтимизми? Қизимиз Фозилахон чапада. Раҳматли дадам «Гиря»ни чалар эдилар. Уйимизга Юнус Ражабий, Чустий домалар келиб, шеърхонлик қилиб, дутор чалишарди. Ўзбек хонадонларида дутор осиелик тургани яхшида.

— Қайси байрамни яхши кўрасиз!

— Байрамнинг ҳаммаси яхши. Аммо кўп орзиқиб кутган кунимиз ҳам етиб келди. Юртимиз мустақил бўлди. Мустақиллик байрамини нишонлашдек бахт бўлмаса керак. Мана, бу йил биринчи бор бу байрам нишонланади. Бу ҳам бўлса, фарзандларимиз, келажагимиз, она юртимиз бахти бўлса керак.

— Армонингиз борми!

— Ҳақиқатан ҳам бахтлиман. Аммо бахтга эришиш қанча изтироблар, уйқусиз кечалар эвазига келганини ўзимиз биламиз. Эркин акангиз билан азобу қувончларни бирга тортганимдан ачинайман. Ҳам рафиқа, ҳам она, хуллас, энг яқин киши вазифаси елкамда бўлди. Эркин акангиздан яширинча кўз ёш тўкиб олардим. Умуман, ўзбек аёли орзу қилган бахтга эришганман. Инсон эртанги кун орзуси билан яшайди. Орзу-армонсиз киши бўлмаса керак.

Ҳеч бўлмаса, ўтган болалигини армон билан эслашадиган-ку.

Марҳабо АҲМЕДОВА
муҳбиримиз